

БӨЛІМ: ҚАЗАҚ ӘДЕБИЕТІ / САБАҚ ЖОСПАРЛАРЫ

Абай Құнанбайұлының өмірі мен шығармашылығы

ЖАРИЯЛАНДЫ
26.03.2016СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/324/

АННОТАЦИЯ / АҢДАТПА

Өмірбаяны: Абай Құнанбайұлы (1845–1904) — қазақтың ұлы ақыны, ағартушысы, ойшылы, композиторы және қазақ жазба әдебиетінің негізін қалаушы тұлғалардың бірі. Ол қазіргі Шығыс Қазақстан облысы, Абай ауданының Шыңғыс тауы етегінде дүниеге...

Өмірбаяны:

Абай Құнанбайұлы (1845–1904) — қазақтың ұлы ақыны, ағартушысы, ойшылы, композиторы және қазақ жазба әдебиетінің негізін қалаушы тұлғалардың бірі. Ол қазіргі Шығыс Қазақстан облысы, Абай ауданының Шыңғыс тауы етегінде дүниеге келген. Әкесі Құнанбай — дәулетті әрі беделді би, ел басқарушы болған.

Абай бала күнінен зерек, алғыр болып өсіп, алдымен ауыл молдасынан сауат ашқан. Кейін Семейдегі медреседе үш жыл оқып, орыс мектебінен де білім алады. Абай Шығыс классиктерінің (Фирдоуси, Низами, Науаи) шығармаларымен қатар орыс әдебиетін (Пушкин, Лермонтов, Крылов) де оқып, терең танысты. Ол бұл шығармалардан үлкен әсер алып, өз шығармашылығында оларды қазақ оқырмандарына танытты.

Шығармашылығы:

Абайдың әдеби мұрасы өте бай. Ол өлең, поэма, қара сөз, ән мен аударма жанрларында жазды.

1. Өлеңдері:

Абай поэзиясында адамгершілік, әділет, ғылым-білім, еңбек, махаббат тақырыптары кеңінен көрініс тапқан. Оның танымал өлеңдеріне мыналар жатады:

- «Ғылым таппай мақтанба»
- «Сегіз аяқ»
- «Қыс»

- «Күз»
- «Жаз»
- «Жазғытұры»

Абай табиғатты жанды бейне ретінде суреттеп, адам өмірімен ұштастыра білді.

2. Қара сөздері:

Абайдың 45 қара сөзі — қазақ халқының ұлттық философиясының негізі. Бұл прозалық шығармаларында Абай ел басқару, білім, дін, мораль, ұлттық мінез туралы ойларын терең талдайды.

3. Аудармалары:

Абай Пушкиннің «Евгений Онегин» романынан үзінділер, Лермонтовтың көптеген өлеңдерін қазақ тіліне аударды. Крылов мысалдарын да қазақшаға жақындатып жеткізген.

4. Композиторлығы:

Абайдың 20-дан астам әні бар. Олардың ішінде:

- «Көзімнің қарасы»
- «Желсіз түнде жарық ай»
- «Айттым сәлем, Қаламқас»

сияқты әндері қазақ музыка өнерінің інжу-маржандарына айналған.

Мұрасы мен ықпалы:

Абай — қазақ халқының рухани көсемі. Оның шығармалары – тек әдеби мұра емес, ұлттық сананың, мәдениеттің айнасы. 1995 жылы Абайдың 150 жылдығы ЮНЕСКО көлемінде аталып өтті. 2020 жылы ақынның 175 жылдық мерейтойы кең көлемде тойланды.

Абай шығармашылығы — бүгінгі күнде де өзекті. Ол қазақ халқын білім мен ғылымға, адамгершілік пен имандылыққа үндеген кемеңгер тұлға ретінде ұлт жадында мәңгі сақталады.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.